



Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2013

JĘZYK POLSKI

POZIOM PODSTAWOWY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2013

CZĘŚĆ I

Odpowiedzi maturzysty mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być zgodny z tekstem. Oceniając pracę maturzysty, należy stosować wskazaną punktację.

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji	Rozumienie czytanego tekstu.

Zadanie 1. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytanie funkcji zabiegu językowego.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Użycie przez Tomasza Rożka czterdziestu czterech zer w zapisie liczby, którą można przedstawić jako 10^{44} , może służyć pobudzeniu wyobraźni czytelnika.

1 p. – za jedno poprawne wyjaśnienie

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 2. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu; przetwarzanie informacji.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Autor uznaje człowieka za istotę wyjątkową we Wszechświecie, ponieważ jest on jedyną istotą rozumną.

1 p. – za poprawne wyjaśnienie

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 3. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie i nazywanie środków językowych.
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź: **B**

1 p. – za wskazanie poprawnej odpowiedzi

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 4. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu, nazywanie środków językowych.
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

– użycie zdania warunkowego (*jeżeli w ogóle kiedykolwiek to nastąpi*)

– pytanie (np. *tylko czy w ostatecznym rachunku dla człowieka?*)

2 p. – za podanie nazw dwóch zabiegów językowych wraz z przykładami

1 p. – za podanie nazw jednego zabiegu językowego wraz z przykładem

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 5. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu zastosowanego przeciwstawienia.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

do człowieka – świat dostosowany do ludzkich potrzeb; urzeczowienie, uprzedmiotowienie człowieka

dla człowieka – świat rzeczywiście dla człowieka korzystny; człowiek stawiany jest w centrum

2 p. – za wyjaśnienie obu członów przeciwstawienia

1 p. – za wyjaśnienie jednego z członów przeciwstawienia

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 6. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu.
--------------------------	--------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Problemy, których dotyczą pytania zadawane naukowcom przez Tomasza Rożka, to etyka w badaniach naukowych oraz odpowiedzialność uczonych za wyniki, skutki badań.

2 p. – za wskazanie dwóch problemów

1 p. – za wskazanie jednego problemu

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 7. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu.
--------------------------	--------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Dwie konsekwencje wynikające z faktu, że świat rozwija się [...] szybciej niż refleksja nad nim, to:

- zbyt późne uświadamianie sobie konsekwencji podejmowanych działań,
- powierzchowność poznania świata.

2 p. – za podanie dwóch konsekwencji

1 p. – za podanie jednej konsekwencji

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 8. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentu tekstu.
--------------------------	--------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Na pytanie Rożek odpowiada twierdząco/pozytywnie, ponieważ konsekwencje czynów i decyzji mogą być groźne, nieprzewidywalne, a wyniki ludzkiej działalności mogą prowadzić do wojen, rewolucji.

1 p. – za udzielenie twierdzącej odpowiedzi i podanie uzasadnienia

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 9. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentów tekstu. Stosowanie charakterystycznych cech języka tekstu do rozwiązania problemu.
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Fraza *zaglądamy za horyzont zdarzeń* oznacza, że poznajemy prawa przyrody, dzięki którym przekraczamy, przesuwamy granice poznania oraz poznajemy zjawiska, prawa przyrody do tej pory niepoznane, niewidoczne.

1 p. – za wyjaśnienie frazy

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 10. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytywanie sensu fragmentów tekstu.
--------------------------	---------------------------------------

Przykładowa odpowiedź:

nazwa specjalisty w tej dziedzinie naukowej – *cybernetyk*

nazwa wirtualnej przestrzeni – *cyberprzestrzeń*

2 p. – za podanie dwóch przykładów

1 p. – za podanie jednego przykładu

0 p. – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Zadanie 11. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odtworzenie informacji sformułowanej wprost.
--------------------------	--

Odpowiedź:

Przykłady zastosowania współczesnej technologii w medycynie: zaawansowane implanty, protezy.

1 p. – za wypisanie dwóch przykładów

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 12. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie zasady kompozycyjnej tekstu.
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:

W akapicie 5. przedstawione są problemy natury etycznej wynikające z postępu technicznego, a w akapicie 6. pytania o odpowiedzialność badaczy/naukowców związaną z tymi problemami.

1 p. – za poprawne wyjaśnienie obu funkcji akapitu

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 13. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odróżnianie informacji od opinii.
--------------------------	-----------------------------------

Poprawna odpowiedź:

1. opinia
2. informacja
3. opinia

1 p. – za trzy poprawne wskazania

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Zadanie 14. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznawanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu.
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź: **A**

Właściwości stylu to np. terminologia naukowa oraz słownictwo potoczne.

2 p. – za wskazanie stylu oraz określenie jego dwóch właściwości

1 p. – za wskazanie stylu

0 p. – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

CZĘŚĆ II

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.
----------------------	---

Temat 1. **Porównaj obrazy przeszłości i refleksje na temat pamięci ukazane we fragmentach noweli Elizy Orzeszkowej *Gloria victis* i w wierszu Krzysztofa Kamila Baczyńskiego *Mazowsze*. W analizie zwróć uwagę na osoby mówiące w obu tekstach.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

- | | Punktacja |
|--|------------------|
| <p>1. Zasada zestawienia tekstów, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) podobny problem – rola walki, poświęcenia w historii narodu, b) różny czas powstania utworów, c) odmienna forma (proza – liryka), d) analogiczny zabieg – antropomorfizacja przyrody, e) ukazanie natury jako świadka historii. | 2 p. |
| <i>Gloria victis</i> | |
| <p>2. Osoby mówiące, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) narrator wypowiadający się w trzeciej osobie, b) uosobiona przyroda mówiąca o przeszłości, c) Wiatr (jego rola), d) rozmowa Wiatru z drzewami i kwiatami, e) drzewa jako świadkowie przywołanych wydarzeń, f) emocjonalność wypowiedzi. | 2 p. |
| <p>3. Obrazy przeszłości, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ukazane w sposób metaforyczny, symboliczny, b) przywołanie wydarzeń z powstania styczniowego, c) łącznikiem z przeszłością jest polana, miejsce bitwy, d) ziemia i powietrze zachowały ślady walki (zapach krwi, jęki umierających), e) odczytanie symboliki – ogromna mogiła z jednym krzyżykiem, f) powstańcy poświęcili życie (ofiara), g) powstańcy są anonimowi, zapomniani, osamotnieni, h) uwznioślenie, patos, i) sakralizacja (krzyż, ofiara, męczeństwo). | 5 p. |
| <p>4. Refleksje na temat pamięci, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) tylko natura oddaje cześć bohaterom, tworzy legendę, b) ludzie czczą zwycięskich bohaterów, zapominają o zwyciężonych (<i>vae victis</i>), c) należy głosić chwałę bohaterów, przekazywać pamięć (gloryfikacja), d) ofiarę powstańców doceni przyszłość, e) powstańcy odnieśli moralne zwycięstwo mimo klęski militarnej (<i>gloria victis</i>). | 3 p. |

Mazowsze

- 5. Osoba mówiąca, np.:** **2 p.**
- a) wypowiada się w pierwszej osobie,
 - b) żołnierz, uczestnik wojny, poeta,
 - c) komentator historii,
 - d) zwraca się do ziemi mazowieckiej, Wisły, piasku, drzew,
 - e) tworzy wizje przeszłych wydarzeń,
 - f) przeczuwa swoją śmierć.
- 6. Obrazy przeszłości, np.:** **5 p.**
- a) obrazy walk o niepodległość Polski,
 - b) uczestnicy walk o niepodległość (powstańcy listopadowi, styczniowi, legionści Piłsudskiego),
 - c) odzyskanie niepodległości,
 - d) obrazy pokoju,
 - e) wybuch II wojny światowej,
 - f) apokaliptyczny obraz zagłady,
 - g) totalny wymiar wojny,
 - h) cykliczność okresów wojny i pokoju,
 - i) nadanie polskiej ziemi sensów symbolicznych (np. arena dziejów, *grób pokoleń*).
- 7. Refleksje na temat pamięci, np.:** **3 p.**
- a) tragizm losu Polaków,
 - b) obowiązek walki ciężący na następnych pokoleniach,
 - c) poczucie solidarności z dawnymi obrońcami ojczyzny,
 - d) pragnienie pozostania w pamięci,
 - e) podkreślenie powtarzalności losów kolejnych pokoleń (fatalizm),
 - f) przyroda skarbnicą pamięci o przeszłości,
 - g) symbole przemijania czasu, historii (np. przesypany piasek, płynąca woda).
- 8. Podsumowanie, np.:** **3 p.**
- pełne:** dostrzeżenie podobieństw oraz różnic między utworami; (3)
- częściowe:** dostrzeżenie podobieństwa i różnicy lub kilku podobieństw; (2)
- próba podsumowania:** dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy między utworami. (1)

Temat 2: **Co o autorytecie pisał w *Przedwiośniu* Stefan Żeromski i jaką mu wyznaczał rolę w życiu społeczeństwa? Analizując przedstawiony fragment, zwróć uwagę na stosunek bohaterów do autorytetów.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można uzyskać maksymalnie 25 punktów)

- | | |
|---|------------------|
| | punktacja |
| 1. Wstępne rozpoznanie, np.: | 2 p. |
| a) umiejscowienie sceny w utworze, | |
| b) przedstawienie bohaterów, | |
| c) rozmowa ludzi o odmiennych postawach, | |
| d) rozmowa ludzi o różnym doświadczeniu życiowym, | |
| e) określenie kontekstu rozmowy o autorytetach (np. historycznego). | |
| 2. Opinia o autorytetach, np.: | 5 p. |
| a) elita społeczeństwa, | |
| b) wyjątkowe osobowości, | |
| c) patrioci, | |
| d) zdolni do poświęceń, | |
| e) są wzorami, | |
| f) pracowici, | |
| g) przetrwali próbę czasu (weryfikowani przez czas), | |
| h) prekursorzy, | |
| i) mistrzowie słowa, | |
| j) skromni, | |
| k) mądrzy, inteligentni, | |
| l) charyzmatyczni, | |
| m) idealisci (marzyciele, wizjonerzy), | |
| n) niedoceniani przez ogół. | |
| 3. Rola autorytetów w życiu społeczeństwa, np.: | 8 p. |
| a) służą społeczeństwu, | |
| b) edukują społeczeństwo, | |
| c) zmuszają do myślenia, | |
| d) przekazują wartości, | |
| e) kształtują postawy (np. patriotyczne), | |
| f) rozbudzają wrażliwość społeczną, | |
| g) przekazują wiarę w siłę narodu (niepodległość), | |
| h) przypominają o dziedzictwie historycznym, | |
| i) niosą pocieszenie, dają nadzieję, | |
| j) inspirują do działania, | |
| k) wskazują drogi postępowania, | |
| l) integrują społeczeństwo, | |
| m) przyczyniają się do samoorganizacji społeczeństwa. | |
| 4. Stosunek Szymona Gajowca do autorytetów, np.: | 3 p. |
| a) czerpanie z ich dorobku, | |
| b) szacunek (wdzięczność, fascynacja), | |
| c) kultywowanie pamięci, | |
| d) zaufanie (wiara), | |

- e) naśladowanie,
- f) szukanie inspiracji do własnego działania,
- g) rozumienie motywów działania (okoliczności),
- h) świadome korzystanie z dorobku (krytycyzm).

5. Stosunek Cezarego Baryki do autorytetów, np.: 3 p.

- a) ironia,
- b) dystans (sceptycyzm),
- c) odrzucenie,
- d) kontestacja,
- e) niezrozumienie,
- f) poszukiwanie.

6. Funkcjonalne odwołanie do treści utworu. 1p.

- 7. Podsumowanie, 3 p.**
- pełne**, np. uogólnienie dotyczące opinii o autorytetach zawartej w „Przedwiośniu”, uogólnienie dotyczące roli autorytetów w życiu społeczeństwa, dostrzeżenie różnic w postawach bohaterów wobec autorytetów; (3)
- częściowe**, np. uogólnienie dotyczące opinii o autorytetach zawartej w „Przedwiośniu” i uogólnienie dotyczące roli autorytetów w życiu społeczeństwa lub dostrzeżenie różnic w postawach bohaterów wobec autorytetów; (2)
- próba podsumowania**, np. uogólnienie dotyczące opinii o autorytetach zawartej w „Przedwiośniu” lub uogólnienie dotyczące roli autorytetów w życiu społeczeństwa, lub dostrzeżenie różnic w postawach bohaterów wobec autorytetów (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie; przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; 5 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części; 3 p.
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, urozmaicona leksyka; 5 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka; 3 p.
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; 12 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; 9 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; 6 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; 3 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); 3 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia), na ogół poprawna interpunkcja; 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia), interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY**0–4 p.**